

Výpravná kniha *Antropologie* nabízí výklad vývojových proměn antropologického myšlení od 19. století do současnosti, od jejího zrodu v koloniálním období až po postmoderní diskuse o povaze terénního výzkumu a validitě antropologického poznání. Živým stylem napsaná kniha se věnuje všem významným školám, směrům a paradigmatům sociální a kulturní antropologie. Autor se sám zpřítomňuje v textu osobními poznámkami i jako své alter ego, antropoložka, která prožila 20. století a setkala se s mnohými klasiky oboru. Prostřednictvím dopisů významným antropologům a antropoložkám se stává čtenářovou průvodkyní dějinami antropologického myšlení. Kniha je určena antropologům, etnologům, kulturologům, sociologům a všem dalším zájemcům o antropologii jako vědu o člověku, společnosti a kultuře.

Martin Soukup, držitel prestižní ceny Neuron, který již celou dekádu provádí terénní výzkumy na Nové Guineji, nám předkládá svoji zprávu o antropologii. O jejích teoriích, přístupech a osobnostech. Je to příběh až překvapivě osobní, kdy se k dějinám oboru občas vyjádří i mocní duchové minulosti... Nejde ovšem o nějaký kult předků, nýbrž o zevrubné, demytizované, velmi poctivé a čtivé pojednání o vědní disciplíně, jež ukazuje, jak rozdílní a přitom stejní mohou být lidé; tedy zkulturněné bytosti tvořící lidstvo.

MARTIN RYCHLÍK,
etnolog a vědecký novinář, toho času v Olomouci, 12. prosince 2018

Kniha Martina Soukupa zajímavým způsobem prezentuje dějiny antropologického myšlení. Je pro mě velkou ctí, že antropologii někdy nazýváte vědou pana Tylora. Zajímá mě pochopitelně především vývoj antropologie po mé vlastní smrti. Musím přiznat jisté zklamání, že se obor nevyvíjí v souladu s mými názory, nezaznamenal jsem totiž žádnou evoluci směrem k dokonalému poznání.

EDWARD BURNETT TYLOR
2. ledna 2017, toho času Wellington, Taunton Deane Borough

Kniha *Antropologie* svěžím a přehledným způsobem prezentuje dějiny oboru, jejichž součástí jsem se sama stala. Sympatická se mi jeví autorova snaha dodat knize i jiné hledisko prostřednictvím fiktivní postavy kontaktující své již v řadě případů dávno zesnulé, mě nevyjímaje, kolegy. V každém případě se jedná o nekonvenční pojetí knihy i prezentaci dějin antropologie, kterou bych si možná sama byla bývala přečetla.

MARGARET MEADOVÁ
15. listopadu 2018, toho času Buckingham, Pennsylvania

599-

ÚVOD	11
------	----

KLASICKÝ EVOLUCIONISMUS

Edward Burnett Tylor: pokrok lidstva	49
Pojem kultura	52
Evoluce kultury	55
Animismus a evoluce náboženství	59
Lewis Henry Morgan: vynálezy měřítkem vývoje	67
Příbuzenství a evoluce společnosti	70
Divošské a barbarské věky	72
James George Frazer: magie, náboženství a věda	77
Totemismus a exogamie	81
Magie a kognitivní vývoj lidstva	84

BRITSKÝ DIFUZIONISMUS

Alfred Cort Haddon: antropologie inspirovaná zoologií	103
Pojetí antropologie a její dějiny	105
Expedice do Torresova průlivu	110
Studium materiální kultury	113
William Halse Rivers Rivers: pátrání po matriarchátu	117
Psychologie a antropologie	121
Genealogická metoda a struktura společnosti	124
Difuzionismus a dějiny melanéské společnosti	127

AMERICKÝ HISTORISMUS

Franz Boas: historie klíčem k porozumění kultuře	147
Boasova kritika evolucionismu	153
Věda o rase, jazyce a kultuře	157
Pravidla umění	164
Alfred Louis Kroeber: superorganismus	169
Pan Ishi	171
Podstata kultury	176
Křivky kulturního růstu a vzorce kultury	180

Ralph Linton: studium člověka	185
Kultura a kulturní procesy	189
Dějiny světové kultury	193
Psychologie a kultura	197

ŠKOLA KULTURY A OSOBNOSTI

Edward Sapir: výprava za hranice jazyka	215
Psychologie kultury	218
Jazyková relativita	225
Margaret Meadová: výchova a kulturní determinace	233
Samojské dobrodružství mladé antropoložky	237
Výzkumy výchovy a kulturní determinace	245
Ruth Benedictová: kulturní vzorce	257
Kultura jako konfigurace a vzorec	260
Studium japonské kultury na dálku	268
Výzkum současných kultur	275
Cora Alice Du Boisová: inspirace psychoanalýzou	279
Šamani a blázni	281
Psychologická antropologie a výzkum na Aloru	282
Aplikovaná antropologie a rudá hrůza	287

INTERMEZZO: KOGNITIVIZOVANÁ ANTROPOLOGIE

Nejen Ward Goodenough	297
-----------------------	-----

FUNKCIONALISMUS A STRUKTURÁLNÍ FUNKCIONALISMUS

Bronisław Malinowski: antropologický hrdina a jeho stín	317
Kula	321
Magie korálových zahrad	332
Kultura jako nástroj uspokojování lidských potřeb	336
Král Oidipus	340
Reflexivita v pravém smyslu slova	344
Alfred Reginald Radcliffe-Brown: z akademického nomáda klasikem	351
Výzkum na Andamanských ostrovech a zrod funkcionalismu	353
Vyhýbat se tchyni, nebo s ní žertovat?	359
Antropologie jako komparativní sociologie	363
Edward Evan Evans-Pritchard: sklony k interpretaci	367
Zandové, orákula a čarodějnictví	369
Nuerové a hovězí dobytek	374
Pojetí antropologie a teorie náboženství	384

MANCHESTERSKÁ ŠKOLA

Max Gluckman: stmелující účinky konfliktu	401
Mír je v každém sporu	403
Sociální situace v království Zulu	406
Victor Turner: od studia konfliktu k symbologii	411
Schizma a kontinuita	413
Liminalita rituálního chování	416
Poutnictví a divadlo	424

MATERIALISTICKÉ SMĚRY

AMERICKÉ KULTURNÍ ANTROPOLOGIE

Julian Steward: metoda kulturní ekologie	445
Terénní výzkumy na kalifornských pouštích	447
Kulturní ekologie a multilineární evoluce	452
Leslie Alvin White: pochybnosti o evoluci kultury	459
Koncepce kulturologie	461
Evoluce kultury	464
Ucelená teorie kulturního systému	466
Marvin Harris: účelnost lidského chování	471
Koncepce kulturního materialismu	473
Ěmické a etické	478
Kulturní hádanky	482
Napoleon Chagnon: evoluční výhody zuřivého muže	489
Výzkumy mezi Janomámy	491
Úspěšní válečníci mají více dětí	493
Sex, epidemie a vlčáci	496

INTERMEZZO: BIOLOGIZOVANÁ ANTROPOLOGIE

Nejen Edward Osborne Wilson	505
-----------------------------	-----

STRUKTURÁLNÍ ANTROPOLOGIE

Claude Lévi-Strauss: divoké a domestikované myšlení	521
Inspirační zdroje strukturální antropologie	525
Svět mýtů	531
Elementární struktury příbuzenství	536
Edmund Leach: strukturalista a rebel	543
Politické systémy horské Barmy a studium příbuzenství	545
Přehodnocení oboru	553
Antropologie umění	557

Mary Douglasová: myšlení v kruzích	563
Univerzalistický přístup ke studiu společnosti	566
Souřadnice, skupina a symbolika těla	572
Antropologická zkoumání Západu	576
Pozdní přístupy	583

AMERICKÁ SYMBOLICKÁ A INTERPRETATIVNÍ ANTROPOLOGIE

Clifford Geertz: zmizení iluzionisty	597
Ekologie indonéských ostrovů	599
Nasycený popis a podivná krádež ovcí	602
Vysoká hra	609
Marshall Sahlins: praktický rozum a kultura	615
Výzkum na Fidži a pojetí kultury jako adaptivního systému	617
Teorie směny a původní společnost blahobytu	621
Co je a není příbuzenství	625
Mýtopraxa a apoteóza kapitána Cooka	628
David Schneider: příbuzenství je konstrukt	635
Americké pojetí lásky	638
Kritika studia příbuzenství	641

INTERMEZZO: FEMINIZOVANÁ ANTROPOLOGIE

Nejen Eleanor Burke Leacocková	649
--------------------------------	-----

KRITICKÁ A REFLEXIVNÍ ANTROPOLOGIE

James Clifford: zpochybněná etnografická autorita	677
Renato Rosaldo: znovuobjevený čas	687
Vincent Crapanzano: tabu esencializace	695
Paul Rabinow: bez reflexivity se antropologie dělat nedá	703
George Marcus: terén bez území	713

ANTROPOLOGIE V POSTPARADIGMATICKÉ DOBĚ	723
--	-----

KONEC DĚJIN	731
-------------	-----

Summary	735
Literatura	737
Vyobrazení v knize	755
Jmenný rejstřík	761
Věcný rejstřík	768
Rejstřík míst, národů a kulturních skupin	771